www.turkishstudies.net/history

Turkish Studies - Historical Analysis

eISSN: 2667-5552

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

Sponsored by IBU

1958 Lübnan Krizi'nin Türkiye'nin Ulusal Gazetelerine Yansımaları

Reflections of the 1958 Lebanon Crisis in Turkish National Newspapers

Abdullah Ekinci* - Abdullah Orak**

Abstract: Forming a mosaic with its culture and belief elements, Lebanon has always been a notable country in the Middle East throughout history. With the coexistence of various elements making up a value, from time to time, those factors have also shown different reactions along with internal dynamics and regional evolvments. The increase of relative and class domination in president Camille Chamoun management especially in the last two years, caused unrest in crucial parts of the society. Nervous and achy 1957 elections were also debatable in terms of their results. In May 1958, opposition leaders called for a strike to their interlocutors due to some events in the country. With this call, many strikes began along different places in the country, which also brought along an environment of conflicts that would take place until October. The crisis it faced in 1958, has left a deep scar in the country's social and political history. The 1958 Lebanon Crisis has created deep concern in the Middle East countries. Like many countries in the region, Turkey has also closely followed the crisis. The events in Lebanon were reflected in Turkey's national newspapers from the beginning to the end of the crisis. This study was performed in order to identify how the influential 1958 crisis of Lebanon was perceived by the Turkish side. Although there are many studies about Lebanon in Turkey, there was no study that analysed the 1958 Lebanon crisis based on newspapers. From the point of this gap in literature, national newspapers of Turkey; Akşam, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Ulus and Vakit were scanned and news related to the 1958 Lebanon crisis were identified. The crisis was analysed in perspective of gathered news.

Structured Abstract: It is aimed to analyze the 1958 Lebanon Crisis from the perspective of Turkish national newspapers. Lebanon, with its historical and cultural values, is one of the important countries in the middle east. The crisis it faced in 1958, has left a deep scar in the country's social and political history. This study was performed in order to identify how the influential 1958 crisis of Lebanon was perceived by the Turkish side.

The subject of this study is the 1958 crisis that took place in Lebanon. In May 1958, opposition leaders called for a strike to their interlocutors due to some events in the country. With this call, many strikes began along different places in the country, which also brought along an environment of conflicts that would take place until October.

*Prof. Dr., Harran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü.

Prof. Dr., Harran University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History.

ORCID 0000-0002-4767-2002

ekinci63@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı.

PhD Student, Harran University, Institute of Social Sciences, Department of History.

ORCID 0000-0003-1129-2523

abdullahorak123@gmail.com

Cite as/ Atıf: Ekinci, A. & Orak, A. (2020). Makale başlığı. *Turkish Studies - History*, 15(2), 459-476.

<https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.43259>

Received/Geliş: 30 April/Nisan 2020

Accepted/Kabul: 20 June/Haziran 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 25 June/Haziran 2020

CC BY-NC 4.0

Lebanon crisis in 1958, were followed from day to day by Turkey, and events experienced there reflected in Turkey's national newspapers. Although there are many studies about Lebanon in Turkey, there was no study that analysed the 1958 Lebanon crisis based on newspapers. From the point of this gap in literature, national newspapers of Turkey; Akşam, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Ulus and Vakit were scanned and news related to the 1958 Lebanon crisis were identified. The crisis was analysed in perspective of gathered news.

In conclusion, the 1958 Lebanon Crisis has created deep concern in the Middle East countries. Like many countries in the region, Turkey has also closely followed the crisis. The events in Lebanon were reflected in Turkey's national newspapers from the beginning to the end of the crisis. The increase of relative and class domination in president Camille Chamoun management especially in the last two years, caused unrest in crucial parts of the society. Nervous and achy 1957 elections were also debatable in terms of their results. Relatively, president Chamoun's efforts to be re-elected for another term dragged the country into inconsistency. Along with political, social and financial reasons, developments in the middle east, especially the foundation of United Arab Republic (UAR) and provocations tilted the fault lines of Lebanon. Although leaders of oppositions had different ideas, they were able to unite in terms of the public strike and draw people out onto streets. With the intervention of the USA to conflicts that had been going on for months, tension climbed at its peak, and later on, sides of the public strike changed.

As it is known, Lebanese society had protected its separation of sects with the National Pact and the community had reached an agreement in terms of management. However, with the 1958 crisis, the consensus with the National Pact was seen not to be felt in capillary vessels of the society and it shows how sensitive the balance of the pact was. It is also understood that part of the society still had the dilemma that the country needed to build close relationships with the Arabian/Western world. In final analysis, communities in the country left their discriminating ideas aside in the person of president Fuad Shihab and were able to keep the National Pact under Lebanon's roof by rejecting foreign intervention within the country.

Keywords: Middle East, Lebanon, General Strike, Conflict, Civil War, 1958 Crisis.

Öz: Kültür ve inanç bileşenleriyle adeta bir mozaik olan Lübnan tarih boyunca Ortadoğu'da önemli bir ülke olmuştur. Çeşitli bileşenlerin bir arada yaşaması bir değer olmakla birlikte bu unsurlar iç dinamikler ve bölgesel gelişmelerin etkisiyle zaman zaman farklı tepkiler de göstermiştir. Cumhurbaşkanı Kamil Şem'un iktidarının özellikle son iki yılında yönetimde akraba ve zümre hâkimiyetinin artması toplumun önemli bir kısmında rahatsızlık yaratmıştır. Gergin ve sancılı geçen 1957 genel seçimleri sonuçları itibarıyla tartışmalı olmuştur. Ülkede yaşanan bir takım olaylardan dolayı 1958 yılının Mayıs ayında muhalefet liderleri muhataplarına grev yapma çağrısında bulunmuştur. Bu çağrıyla birlikte Lübnan'ın birçok yerinde grevler başlamış ve ardından grev ortamı Ekim ayına kadar sürecek olan çatışma ortamını beraberinde getirmiştir. 1958 yılında yaşamış olduğu kriz ülkenin toplumsal ve siyasi tarihinde derin bir iz bırakmıştır. 1958 Lübnan Krizi, Ortadoğu ülkelerinde derin bir endişe yaratmıştır. Bölgedeki birçok ülke gibi Türkiye de krizi yakından takip etmiştir. Krizin başından sonuna kadar Lübnan'da yaşanan olaylar Türkiye'nin ulusal gazetelerine yansımıştır. Lübnan'ı bu derece etkileyen 1958 Krizi'nin, Türkiye tarafından nasıl algılandığını tespit etmek için bu çalışma ele alınmıştır. Türkiye'de Lübnan ile ilgili birçok çalışma olmasına rağmen 1958 Lübnan Krizini gazete temelinde ele alan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Literatürdeki bu boşluktan hareketle Türkiye'nin ulusal gazeteleri olan Akşam, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Ulus ve Vakit taranarak 1958 Lübnan Krizi ile ilgili haberler tespit edilmiştir. Bu haberlerden yola çıkılarak 1958 Lübnan Krizi analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ortadoğu, Lübnan, Umumi Grev, Çatışma, İç Savaş, 1958 Bunalımı.

Giriş

Çeşitli kültür ve inançları bünyesinde barındıran Lübnan, bu yönüyle Ortadoğu'da önemli bir ülkedir. Kozmopolit yapı bir değer olmakla birlikte zaman zaman toplumsal anlaşmazlıkları da beraberinde getirmektedir. Öyle ki 1952 yılında Cumhurbaşkanı Bışara el-Khuri iktidarında toplumda suiistimaller ve zümre hâkimiyetinin arttığı dillendirilmekteydi. Cumhurbaşkanı Khuri'den sonra devlet başkanlığına gelen Kamil Şem'un, iktidarının ilk yıllarındaki faaliyetleriyle

toplumda nepotizm algısını yıkmaya çalışmıştı. Ancak 1956 yılına gelindiğinde toplum yine aynı konudan şikâyetçiydi. Bölgesel gelişmelerin de etkisiyle Cumhurbaşkanı Şem'un ile Başbakan Abdullah Yafi ve Dışişleri Bakanı Sa'ib Selam arasında bir ihtilaf çıkmış, Başbakan ve Dışişleri Bakanı istifa etmişti (Ulus, 18 Temmuz 1958: 2).

Toplum nabzının yüksek olduğu 1957 yılı Haziran'ında Lübnan parlamento seçimlerine gitmişti. Bu gergin seçim atmosferinde rakip partililer arasında çıkan siyasi çatışmalar daha sonra filli çatışmaya dönüşmüştü (Cumhuriyet, 28 Mayıs 1957: 3). Bu çatışmalar Beyrut'ta hükümete karşı başlatılan protestolar ve nihayetinde çatışmaya dönüşünce çok sayıda muhalif siyasetçi gözaltına alınmıştı. Sayda ve Trablus'ta da gösteriler artmaya başlayınca hükümet sıkı güvenlik tedbirleri almaya başlamıştı (Milliyet, 31 Mayıs 1957: 1; Milliyet, 4 Haziran 1957: 1). Ancak alınan tedbirler yeterli olmamış, Beyrut'taki gösteriler artmış ve milletvekili adaylarına karşı suikast girişimi dahi başlamıştı (Milliyet, 5 Haziran 1957: 3).

Protesto ve çatışmaların gölgesinde yapılan seçimlerde Cumhurbaşkanı Şem'un tarafının seçmenden büyük bir oranda oy aldığı, muhalefetin ve bağımsızların önemli oranda oy kaybettiği tartışmalı bir sonuç ortaya çıkmıştı (Cumhuriyet, 9 Haziran 1957: 3; Cumhuriyet, 10 Haziran 1957: 1; Cumhuriyet, 17 Haziran 1957: 3; Cumhuriyet, 18 Haziran 1957: 3). Ülkede seçim gerginliği devam ederken mevcut sorunlara yenileri de eklenmekteydi. Bu sırada hükümet ihtiyati bir tedbir olarak gazetecilerin gözaltına alınabilmesinin önünü açan bir yasa tasarısı kabul etmişti (Cumhuriyet, 27 Haziran 1957: 3). Gazeteciler bu tasarının kabul edilmesine sert tepki göstermiş ve grev kararı almıştı (Cumhuriyet, 13 Temmuz 1957: 3). Gazeteci grevlerinin başlaması üzerine hükümet bu konuda geri adım atmış (Milliyet, 14 Temmuz 1957: 5; Cumhuriyet, 14 Temmuz 1957: 1) ancak daha sonra sokakta bir gazetecinin öldürülmesi toplumsal gerginliği bir hayli arttırmıştı (Milliyet, 6 Kasım 1957: 3). Lübnan 1957 yılını sorunlarla boğuşarak geçirmiş ve yeni yıla bu sorunların gölgesinde girmişti.

1. 1958 Lübnan Krizi

Ortadoğu 1958 yılının başlarında yeni gelişmelere sahne olmuştu. Mısır ile Suriye "Birleşik Arap Cumhuriyeti" (BAC) adı altında bir siyasi birlik kurmuştu (Akşam, 2 Şubat 1958: 1,5; Hürriyet, 3 Şubat 1958: 1; Ulus, 2 Şubat 1958: 1, 3; Vakit, 2 Şubat 1958: 1, 2). Bu durum siyasi sorunlarla boğuşan Lübnan'ı yeni bir endişeye sevk etmişti. Bir taraftan Suriyeli ajanların ülkede keşif ve eylemlerde bulunma ihtimali diğer taraftan da Lübnanlı muhaliflerin BAC'ın kuruluşunu kutlamak amacıyla gösteri düzenlemeleri Lübnanlı yetkililerin bir takım güvenlik tedbirleri almasına neden olmuştu (Cumhuriyet, 2 Şubat 1958: 3; Milliyet, 3 Şubat 1958: 5). Bütün bunların yanında Mayıs ayına gelindiğinde iç siyaset bağlamında Lübnan'da gerginlikler bir hayli artmıştı.

Bir taraftan görev süresi 23 Eylül'de sona erecek olan Cumhurbaşkanı Şem'un'un tekrar bu görevi 6 yıl sürdürmek için anayasada değişiklik yapma çabasına girmesi (Milliyet, 12 Haziran 1958: 2; Cumhuriyet, 12 Mayıs 1958: 5) diğer taraftan muhalif ve aynı zamanda Telgraf gazetesi sahibi Nasib el-Matni evinin önünde kimliği belirsiz kişilerce öldürülmesi, Lübnan'ı önü alınamaz bir çatışmaya sürüklemişti (Milliyet, 9 Mayıs 1958: 3). Muhalefet liderleri bu suikasti protesto etmek için halka umumi grev çağrısında bulunmuştu. Ayrıca gazeteciler sendikasının almış olduğu kararla ülkede bir günlüğüne gazeteler yayım yapmamıştı (Vakit, 10 Mayıs 1958: 1; Cumhuriyet, 11 Mayıs 1958: 1; Milliyet, 11 Mayıs 1958: 3; Akşam, 11 Mayıs 1958: 1). Başta Beyrut ve Trablus olmak üzere ülkenin birçok yerinde gösteriler başlamış ve gösteri ortamı çatışmayı da beraberinde getirmişti. Her ne kadar sokağa çıkma yasağı ilan edilmişse de artık çok geçti (Ulus, 12 Mayıs 1958: 1, 5; Milliyet, 11 Mayıs 1958: 3; Hürriyet, 12 Mayıs 1958: 1, 5).

Ülkede çatışmaların artmasıyla birlikte Suriye'den Lübnanlı muhaliflere silah sevk edildiği iddiasıyla Lübnan, Suriye ile sınırı kapatmıştı (Ulus, 12 Mayıs 1958: 1, 5; Milliyet, 11 Mayıs 1958: 3; Hürriyet, 12 Mayıs 1958: 1, 5). Bu sırada BAC her ne kadar Lübnan'daki olaylarla ilgisinin olmadığını bildirmişse de Lübnan'da yaşananlar farklı bir duruma işaret etmekteydi. BAC'ın

Lübnan'daki olaylara etkisi sadece muhaliflere silah desteği vermekle sınırlı kalmamıştı. Mısır ve Suriye radyolarında Lübnanlı göstericilere destek açıklamaları da yapılmaktaydı. Bu açıklamalardan psikolojik destek bulan Lübnanlı göstericiler Beyrut'un birçok mahallesinde BAC'ın Başkanı Cemal Abdülhasır'ın resimlerini asmaya başlamıştı (Milliyet, 14 Mayıs 1958: 1, 3; Akşam, 14 Mayıs 1958: 1; Vakit, 14 Mayıs 1958: 1, 2; Ulus, 14 Mayıs 1958: 1, 2; Hürriyet, 14 Mayıs 1958: 1; Cumhuriyet, 14 Mayıs 1958: 1). Yine Kahire Üniversitesinde öğrenim gören bazı muhalif Lübnanlı öğrenciler Lübnan'ın Kahire büyükelçiliğinin önünde toplanarak gösteriler düzenlemiş ve büyükelçilikte bulunan Cumhurbaşkanı Şem'un'a ait resimleri yırtmıştı (Milliyet, 15 Mayıs 1958: 1; Cumhuriyet, 15 Mayıs 1958: 1; Hürriyet, 15 Mayıs 1958: 1).

Muhalif liderlerin esas odağı Beyrut olmakla birlikte Lübnan'ın kuzeyinde Reşid Karami, ülkenin yukarı taraflarında Kemal Canbulat ve Bekaa Vadisi'nde ise Sabri Hamade kuvvetlerini yönetmekteydi (Vakit, 15 Mayıs 1958: 1). Bu sırada ülkede çatışmalar iyice artmış ve muhalifler Beyrut'u diğer şehirlere bağlayan yolları, telgraf ve telefon tellerini kesmiş, ülkenin belli başlı yerlerindeki köprü ve demir yollarını ise havaya uçurmuştu (Akşam, 15 Mayıs 1958: 1; Milliyet, 16 Mayıs 1958: 1). Şuf bölgesinde de gerginlik bir hayli artmıştı ve burada bir grup Şii muhalif çatışmaktaydı. Muhalif Dürzi lider Canbulat kuvvetlerini Muhtara'nın müstahkem mevkiinde toplamıştı. Yine bir Dürzi lider olan Emir Mecit Arslan'ın emrindeki hükümete sadık Dürziler ise Canbulat'ın kuvvetlerine karşı harekete geçmişti. Ayrıca Sayda şehrinde de çatışmalar yaşanmaktaydı (Akşam, 16 Mayıs 1958: 1, 5; Milliyet, 18 Mayıs 1958: 5). Askerlerin bir kısmı muhalefet cephesine katıldığından hükümet muhaliflere karşı etkili bir mücadele yürütememekteydi (Ulus, 15 Mayıs 1958: 3).

Muhalifler çatışmalara son vermek için hükümete bazı şartlar sunmuş ancak hükümet bu şartları kabul etmemiş (Vakit, 17 Mayıs 1958: 1), hatta hükümet Trablus'ta muhaliflere ağır bir darbe vurma çabasına girmişti. Şuf bölgesinde Canbulat'a bağlı kuvvetler ile güvenlik güçleri arasında yaşanan çatışmalarda muhalifler önemli oranda güç kaybetmişti (Hürriyet, 19 Mayıs 1958: 1). Ancak Sur, Sayda ve Beyrut'ta çatışmalar devam etmekle birlikte (Akşam, 19 Mayıs 1958: 1; Ulus, 19 Mayıs 1958: 1, 3) Trablus şehir merkezi halen muhaliflerin kontrol altına altındaydı (Milliyet, 20 Mayıs 1958: 1, 5). Muhalif lider Karami Beyrut'ta diğer muhalif liderlerle görüşerek Cumhurbaşkanı Şem'un ve Başbakan Sami es-Sulh'un istifa etmesi için ısrarcı olacaklarını bildirmişti (Cumhuriyet, 22 Mayıs 1958: 3).

Başbakan Sulh Suriye'nin teşvikiyle ülkenin bu hale geldiğini söylemişti (Akşam, 17 Mayıs 1958: 5; Vakit, 17 Mayıs 1958: 1). Yine Lübnan resmi makamları tarafından yapılan bir açıklamada 8 Mısırlı subayın Trablus bölgesinde muhaliflerle birlikte kendilerine karşı mücadele ettiği belirtilmişti (Ulus, 20 Mayıs 1958: 3). Öyle ki muhalif lider Selam basına vermiş olduğu bir beyanatta Suriye'den silah temin ettiklerini itiraf etmişti (Akşam, 20 Mayıs 1958, s. 5; Vakit, 20 Mayıs 1958: 2). Gerek muhalif liderin bu itirafı gerekse çatışmalarda gözaltına alınan muhalifler arasında çok sayıda Suriyelinin bulunması Lübnan resmi makamlarının açıklamalarını destekler mahiyettedir (Cumhuriyet, 22 Mayıs 1958: 3).

Esasen Lübnan'daki iç karışıklıkların artmasında birçok faktör etkili olmuş ve birçok grup veya kişiler bu karışık ortamdan istifade etmeye çalışmıştı. Bunlardan bazıları Cumhurbaşkanı olmaya aday kişilerdi ve siyasi gayelerle çatışma ortamını desteklemekteydi. Yine bazı çıkar çevreleri çatışma ortamını körüklemek amacıyla bu sıralarda ülkede sayısı 120 bin dolaylarında olan Filistinli mültecilerin ülkeden çıkarılacağına dair söylentileri yaymaya başlamıştı. Bu söylentiler sadece Filistinli mültecileri değil aynı zamanda farklı sebeplerle onları destekleyenlerde de hoşnutsuzluk yaratmıştı (Akşam, 21 Mayıs 1958: 3).

Hükümet bir taraftan ülkedeki iç karışıklıklarla mücadele ederken diğer taraftan bu karışıklıkları körüklediği iddiasıyla BAC'ı, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine şikâyet etmişti (Milliyet, 23 Mayıs 1958: 1; Cumhuriyet, 23 Mayıs 1958: 1; Akşam, 23 Mayıs 1958: 1; Vakit, 24 Mayıs 1958: 1). Ayrıca aynı gerekçeyle BAC'ı, Arap Birliği'ne de şikâyet etmiş ve Birlik

Konseyi'nin olağanüstü toplanmasını talep etmişti (Hürriyet, 23 Mayıs 1958: 1). Bu isteğe karşılık Lübnan'ın şikâyetlerini incelemek üzere Arap Birliği Konseyi Libya'nın Trablusgarp şehrinde toplanmıştı (Cumhuriyet, 31 Mayıs 1958: 5). Burada bir delege gazetecilere verdiği mülakatta; Lübnan'ın, Nasır siyasetinin son kurbanı olduğunu ve aynı durumu yaşamayan devletler de günün birinde sıranın kendilerine geleceğini bildiğini dile getirmişti. Ayrıca bu müdahalelerin engellenmesi için bir prensibin kabul edilmesinin gerekliliğini vurgulamıştı (Milliyet, 2 Haziran 1958: 1, 5). Arap Birliği'nin bu toplantısında Lübnan ile BAC arasındaki ihtilaf çözülmemişti (Cumhuriyet, 7 Haziran 1958: 3).

Hükümetle muhalifler arasında müzakereler neticesiz kalınca ülkenin kuzey ve kuzeydoğu bölgelerinde çatışmalar daha da alevlenmişti (Hürriyet, 24 Mayıs 1958: 1). Ayrıca Baalbek ve Sayda'nın bazı yerlerinde de çatışmalar devam etmekteydi ve hükümet muhaliflere karşı çarpışan kuvvetlerini takviye etmek amacıyla, gönüllü milis kuvvetlerin teşkili için, sivil seferberlik ilan etmişti (Akşam, 26 Mayıs 1958: 1; Milliyet, 26 Mayıs 1958:1; Hürriyet, 26 Mayıs 1958: 1; Vakit, 26 Mayıs 1958: 1). Hatta çatışmaların devamı halinde General Fu'ad Şihab'ın¹ başkanlığında bir askeri hükümetin kurulacağı tehdidinde bulunmuştu (Akşam, 26 Mayıs 1958: 1; Milliyet, 26 Mayıs 1958:1; Hürriyet, 26 Mayıs 1958: 1; Vakit, 26 Mayıs 1958: 1).

Lübnan'ın şikâyetini dinlemek üzere toplanan BMGK bu konunun araştırılması için Lübnan'a bir tahkik heyeti gönderilmesi kararı almıştı (Vakit, 13 Haziran 1958: 1,2; Cumhuriyet, 13 Haziran 1958: 3). BM'nin tahkik heyeti Lübnan'a geldiğinde Beyrut'ta güvenlik güçleriyle muhalifler arasında çatışmalar artmaya başlamıştı. Muhalifler Ramel hapishanesini işgal etmeye çalışmış fakat başaramamıştı. Ülkede çatışmaların daha da artmasında muhaliflerin buraya gelen BM tahkik heyetini protesto etmeleri etkili olmuştu (Milliyet, 15 Haziran 1958: 3). Başbakan Sulh son olayların Kahire tarafından kışkırtıldığını dile getirmiş (Milliyet, 15 Haziran 1958, s. 3), sonraki günlerde çatışma ortamı daha da alevlenmişti. Cumhurbaşkanı Şem'un ve Dışişleri Bakanı Charles Malik'e bir bombalı saldırı düzenlenmiş ve bombaların erken patlaması sonucu bu suikast girişimi başarısızlıkla sonuçlanmıştı (Cumhuriyet, 22 Haziran 1958: 3). Ülkedeki bu vahim durum karşısında hükümet BAC'dan ülkeye gelebilecek sızıntıları önlemek için BM'den 225 km Suriye-Lübnan sınırının kapatılması için 5 bin asker talep etmişti (Milliyet, 26 Haziran 1958: 1, 3).

Hükümet taraftarı milislerin çatışmalara daha aktif katılımıyla birlikte ülkede çatışmalar muhalifler aleyhine dönmeye başlamıştı. Muhalifler Trablus'ta ağır kayıplar vermeye başlamış ve Beyrut hava alanına yakın muhalif lider Canbulat'ın kontrolünde olan bir köyü de kaybetmişti. Ayrıca bu sırada ülkede muhalif güçlerde yorgunluk ve bezginliğin başladığı ve ellerindeki cephanenin de bitmek üzere olduğu haberleri dolaşmaya başlamıştı (Milliyet, 2 Temmuz 1958: 1; Ulus, 2 Temmuz 1958: 1; Akşam, 3 Temmuz 1958: 3). Öyle ki muhalifler Trablus'a 10 km uzaklıkta bir köyde ateşkes teklifinde bulunmuştu. Ancak hükümet ile muhalifler arasında ateşkes şartları konusunda bir uzlaşa sağlanamayınca çarpışmalar devam etmiş ve hatta hükümet güçleri Beyrut'un güneydoğusunda muhaliflere karşı genel bir hücumla geçmişti (Ulus, 3 Temmuz 1958: 5). Bu arada ateşkes teklif edilen bölgede muhalifler yiyecek sıkıntısı yaşamaya başlamış ve bölgede kolera salgını olduğuna dair haberler yapılmaktaydı (Milliyet, 3 Temmuz 1958: 3).

Hükümet güçleri Trablus'u çember içine aldığından şehirdeki muhaliflerin ikmal ve takviye yolları kesilmiş ve muhalif güçlerde silah ve mühimmat kalmamıştı. Ancak her ne kadar bazı bölgelerde durum muhalifler aleyhine dönüşmeye başlamışsa da çatışmalar devam etmekteydi. Muhalif güçler Lübnan-Suriye ana yolu üzerindeki stratejik bir noktayı kontrol altına almıştı. Fakat ana yolu üzerinde tam denetim sağlayamamış sadece buraya hâkim tepelerden hükümet güçlerine sürekli taciz ateşinde bulunmaktaydı. Buna karşılık hükümet güçleri savaş uçağıyla bu tepelere

¹ Maruni olan General Şihab 1902 yılında Lübnan'da doğdu. Bir Fransız Subayının kızıyla evlendi. Lübnan Fransız mandası altında iken Fransız ordusunda subay olarak görev yapmaktaydı. Lübnan bağımsızlığını kazandıktan sonra Genel Kurmay Başkanı oldu (Vakit, 1 Ağustos 1958: 1,2; Milliyet, 1 Ağustos 1958: 5; Cumhuriyet, 1 Ağustos 1958: 5; Hürriyet, 1 Ağustos 1958: 5).

operasyon düzenlemeye başlamıştı (Milliyet, 4 Temmuz 1958: 1, 3; Ulus, 4 Temmuz 1958: 1, 3; Vakit, 4 Temmuz 1958: 1, 2; Akşam, 4 Temmuz 1958: 1). Kısa süreli bir kan kaybının ardından muhalifler ülkenin birçok yerinde yeniden toparlanmış ve bazı yerleri tekrar kontrol altına almaya başlamıştı. Daha da önemlisi muhalifler bir hükümet kurma hazırlıklarına da başlamıştı (Milliyet, 8 Temmuz 1958: 3; Hürriyet, 8 Temmuz 1958: 1, 5). Bütün bu gelişmeler artık ülkede hayatı durma noktasına getirmişti (Milliyet, 14 Temmuz 1958: 3).

Cumhurbaşkanı Şem'un ülkedeki çatışmaları sona erdirmek için dış destek arayışını sürdürmekteydi. Zaten çatışmalar başladığından beri batılı ülkelerden yardım talep etmiş ve o sırada ABD'den askeri malzeme yardımı sağlamıştı (Akşam, 15 Mayıs 1958: 1; Hürriyet, 15 Mayıs 1958: 5). Ancak mevcut durumda artık askeri malzeme yardımının yanında bir de dış askeri desteğe ihtiyaç duyulmaktaydı ve ABD bu desteği vermeye hazırlanmıştı.

1.1. ABD'nin Lübnan Krizi'ne Müdahalesi

Temmuz ayının ortalarında Lübnan'daki çatışmalar artık önü alınamaz bir hale gelmiş ve ABD bu sırada Akdeniz'de bulundurduğu 6. filosundan 5 bin kişilik bir askeri birliği Beyrut'a çıkarmıştı. ABD'nin bu askeri müdahalesi Lübnan'ın iç siyasetinde muhalefet cephesinde büyük bir yankı uyandırmıştı. Dış politikada ise Rusya'nın tepkisine yol açmıştı. ABD Başkanı Eisenhower amaçlarının Lübnan hükümetini desteklemek olduğunu ve BM'nin gerekli tedbirleri almasından sonra askerlerini geri çekeceklerini belirtmişti (Cumhuriyet, 16 Temmuz 1958: 1; Milliyet, 16 Temmuz 1958: 1, 5; Akşam, 16 Temmuz 1958: 1; Hürriyet, 16 Temmuz 1958: 1; Ulus, 16 Temmuz 1958: 1, 3; Vakit, 16 Temmuz 1958: 1, 2).

ABD'nin Lübnan'a müdahalesi muhalefet cephesinde moral bozukluğuna neden olsa da muhalif lider Selam mücadeleye kararlıkla devam edeceklerini açıklamıştı (Ulus, 17 Temmuz 1958: 3). Rusya ise ABD'nin bu müdahalesinin Ortadoğu'daki durumu daha da karmaşık hale getireceğini ve uluslararası barış ve güvenliğe tehdit olacağını belirterek, ABD'nin Lübnan'dan kuvvetlerini derhal çekmesi gerektiğini söylemişti (Ulus, 17 Temmuz 1958: 3). Ayrıca Rusya, ABD'nin Lübnan müdahalesine karşılık Suriye'ye asker sevk etmişti (Ulus, 20 Temmuz 1958: 1; Vakit, 20 Temmuz 1958: 1). Türkiye,² İran ve Pakistan devlet başkanları 14-17 Temmuz'da Türkiye'de bir araya gelerek Ortadoğu'daki gelişmeleri ele almıştı. Bu toplantının sonunda Bağdat Paketi'ne üye bu Müslüman ülkeler, ABD'nin Lübnan'a çıkarmasını memnuniyetle karşıladıklarını belirtmişti (Ulus, 17 Temmuz 1958: 1; Cumhuriyet, 18 Temmuz 1958: 1, 3).

Lübnan'a gelen ABD kuvvetleri Beyrut Havaalanı'nı kontrol altına almış ve ardından şehre yayılmaya başlamıştı. Daha sonra ABD kuvvetleri komutanı Amiral James L. Holloway Lübnan Genelkurmay Başkanı Şihab'la görüşerek harekât konusunda mutabakata varmış ve muhaliflere karşı Lübnan ordusuna takviyeye başlamıştı (Milliyet, 17 Temmuz 1958: 1; Ulus, 20 Temmuz 1958: 1). Başbakan Sulh, ABD'nin küçük devletlerin hakkını ve istiklalini koruyacağına katıyetle inandığını, bu müdahaleyle birlikte buhranın sona ereceğini ve Ortadoğu'nun başka bir yerinde yeni isyan tohumlarının filizlenmesinin önüne geçildiğini söylemişti (Milliyet, 18 Temmuz 1958: 5).

ABD'den askeri destek alan Lübnan ordusu Beyrut'ta muhaliflerin elindeki Müslüman mahalleleri hariç Beyrut'u kontrol altına almaya başlamıştı (Milliyet, 18 Temmuz 1958: 1). Ancak başkentte ve Trablus'ta da çatışmalar devam etmekteydi ve muhalifler bir hayli direnç göstermeye

² Lübnan'da yaşanan olaylar karşısında Türkiye meşru hükümetten yana tavır almış, NATO'nun bir üyesi olarak güneyde Ortadoğu'da yaşanan bu olaylarla yakından ilgilenmişti. Lübnan'ın bu buhranlı günlerinde dost ve müttefiklerinden yardım talep etmesini ve kendisine gerekli yardımların yapılmasını doğal hak olarak görmekteydi. Öyle ki Cumhurbaşkanı Kamil Şem'un'a Lübnan'ın istiklal ve egemenliğinin herhangi bir dış saldırı karşısında koruması kararlılığını desteklediğini bu yolda gerekli yardımdan kaçınılamayacağını bildiren bir mesaj göndermişti (Milliyet, 19 Mayıs 1958: 1, 3; Akşam, 26 Haziran 1958: 1; Milliyet, 26 Haziran 1958: 1; Vakit, 26 Haziran 1958: 1; Ulus, 12 Temmuz 1958: 1, 3; Cumhuriyet, 12 Temmuz 1958: 1; Vakit, 12 Temmuz 1958: 1; Hürriyet, 12 Temmuz 1958: 1).

başlamıştı (Cumhuriyet, 19 Temmuz 1958: 1; Ulus, 19 Temmuz 1958: 1). Beyrut'un 16 km doğusunda ABD'ye ait bir avcı uçağını düşürmüştü (Ulus, 20 Temmuz 1958, s. 3), Cumhurbaşkanı Şem'un'a bir suikast düzenlemişti (Milliyet, 20 Temmuz 1958: 5). Beyrut'taki ABD Büyükelçiliğine de bombalı bir saldırı düzenlemişti. Muhafifler Beyrut'un 5 km güneyindeki uluslararası havalimanı yakınlarında ABD askerlerine saldırmış ve Beyrut'un kuzeyinde Müslüman Mahallesi Basta'da hükümet kuvvetleriyle çatışmaya girmişti (Akşam, 22 Temmuz 1958: 2; Ulus, 22 Temmuz 1958: 1,3).

Başkentte yoğun çatışmalar yaşanırken ABD'nin Lübnan özel temsilcisi Robert Murphy çatışmaların sona erdirilmesi ve muhafiflerle hükümet arasında bir uzlaşının sağlanabilmesi için aracılık yapmaya başlamıştı (Cumhuriyet, 23 Temmuz 1958: 1; Vakit, 24 Temmuz 1958: 1). Bu bağlamda Murphy, Beyrut'tan birkaç mil uzakta bulunan bir dağ köyünde muhafif liderlerden Canbulat'la görüşmüştü. Daha sonra Muhafif liderler Selam ve Canbulat, Cumhurbaşkanı Şem'un yönetimden ayrılmadan ve ABD askerleri ülkeyi terk etmeden seçimi kabul etmeyeceklerini açıklamıştı (Cumhuriyet, 27 Temmuz 1958: 3; Akşam, 27 Temmuz 1958: 1,5; Ulus, 26 Temmuz 1958: 1, 3). Ülkede isyana neden olan seçim meselesini bir karara bağlamak için iktidar kanadında da çalışmalar yürütölmekteydi. Bu kapsamda Cumhurbaşkanı Şem'un, Meclis Başkanı Adil Oseyran ile görüşerek, Lübnan parlamentosunun 31 Temmuz'da yeni Cumhurbaşkanı seçmesi için milletvekillerinin toplantıya çağırılmasını kararlaştırmıştı (Ulus, 24 Temmuz 1958: 3; Vakit, 30 Temmuz 1958: 2).

Bu sırada iktidar ve muhalefet cephesinde Cumhurbaşkanlığına adaylık konusunda bir ihtilaf yaşanmaktaydı. Sonunda bu ihtilaf General Şihab'ın Cumhurbaşkanlığına aday olmasıyla sona ermişti (Ulus, 30 Temmuz 1958: 1). İktidar ve muhalefetin üzerinde uzlaştığı isim General Şihab'ın aday olması ülkenin geleceğine dair umutları arttırmıştı. Fakat belirtmek gerekir ki ülkede halen çatışmalar yaşanmaktaydı. Beyrut'ta seyir halinde olan Başbakan Sulh'a bir suikast düzenlenmişti. Bu suikastta Başbakan Sulh'a refakat eden 7 kişi yaşamını yitirmiş ve bu suikast Beyrut'taki gerginliği daha da arttırmıştı (Milliyet, 30 Temmuz 1958: 1, 5; Vakit, 30 Temmuz 1958: 2; Hürriyet, 30 Temmuz 1958: 5; Ulus, 30 Temmuz 1958: 1, 5). Bu gergin ortamda Lübnan parlamentosu yeni Cumhurbaşkanı seçmek üzere toplanmıştı.

Lübnan parlamentosu 66 milletvekilinden oluşmaktaydı. Cumhurbaşkanlığına aday olan kişinin parlamento oylarının üçte ikisini alması gerekmektedir. 31 Temmuz'da yapılan seçimde Cumhurbaşkanı aday General Şihab 43 oy alarak üçte iki şartı olan 44 oyu alamadığından seçim ikinci tura kalmıştı. İkinci turda³ General Şihab 48 oy alarak Cumhurbaşkanı seçilmiş fakat seçilmesi ülkede ikili bir durum ortaya çıkarmıştı. Bu ikili durum; bir taraftan yeni Cumhurbaşkanı seçilen General Şihab'ın göreve hemen başlayamaması diğer taraftan da görev süresi 23 Eylül'de sona erecek olan Cumhurbaşkanı Şem'un'un istifa etmemesiydi. Bu sorun General Şihab'ın 23 Eylül'de Cumhurbaşkanlığı görevine gelmesi kararının verilmesiyle çözülmüştü. Muhalefet, General Şihab'ın Cumhurbaşkanı seçilmesinin Lübnan halkı arasında bir işbirliği ortamının oluşmasına katkı sağlayacağını belirtmişti (Cumhuriyet, 1 Ağustos 1958: 5; Milliyet, 1 Ağustos 1958: 1, 5; Akşam, 1 Ağustos 1958: 1; Hürriyet, 1 Ağustos 1958: 1, 5; Ulus, 1 Ağustos 1958: 1,3; Vakit, 1 Ağustos 1958: 1, 2).

General Şihab ülkede hayatın normale dönmesi için çalışmalara başlamış ve bu çerçevede muhalefet liderlerinden Selam ile görüşmüş ardından Suriye sınırına yakın bölgelerde yaşayan kabilelerle temas kurmuştu. Bu temas sonucunda, isyan sırasında 2 bin kişilik bir kuvvete sahip olan Cafer ve Dandaş kabilelerinin reisleri silahlarını bırakma kararı almıştı (Milliyet, 3 Ağustos 1958: 1, 5; Akşam, 3 Ağustos 1958: 1, 5). Bu sırada muhafif lider Canbulat'ın kendisine bağlı

³ General Şihab'ın tek rakibi olan Milli Cephe Lideri Edmond Edde 7 oy almış ve ayrıca 1 çekimser oy kullanılmıştı. Aralarında Başbakan Sulh'un da bulunduğu 10 milletvekili, parlamento dışından birisinin Cumhurbaşkanı seçilmesinin anayasaya aykırı olduğunu öne sürerek seçime katılmamıştı (Cumhuriyet, 1 Ağustos 1958: 5; Milliyet, 1 Ağustos 1958: 1, 5; Akşam, 1 Ağustos 1958: 1; Hürriyet, 1 Ağustos 1958: 1, 5; Ulus, 1 Ağustos 1958: 1,3; Vakit, 1 Ağustos 1958: 1, 2).

kuvvetlerin silahlarını toplamaya başladığı haberi yayılmaktaydı. Ancak muhalefet kanadında, Canbulat'ın bu hareketinin ferdi olduğunu ve bu hareketin hiçbir suretle iç savaşın sona erdiği anlamına gelmeyeceği ifade edilmekteydi. Belirtmek gerekir ki muhalif grupların bir kısmı mütarekeye razı değildi ve ülkenin bazı yerlerinde hükümet taraftarı milislerle muhalifler arasında çatışmalar yaşanmaktaydı. Bu gruplar, Cumhurbaşkanı Şem'un işbaşından çekilmesi ve ABD'nin ülkeyi terk etmesiyle silahlarını bırakacaklarını bildirmişti (Milliyet, 4 Ağustos 1958: 5). General Şihab ülkenin silahsızlandırılması için yoğun çaba göstermekteydi. Bu arada silahlarını teslim etmeyen her muhalif grubun çatışmalara devam edeceği anlamı çıkarılmamalıdır. Öyle ki muhalif lider Canbulat kendisine bağlı kuvvetlerden silah toplamaya başlamış ve ülkedeki iç savaş bitse bile silahlarını hükümete teslim etmeyeceğini açıklamıştı (Hürriyet, 5 Ağustos 1958: 1).

Ülkenin kuzeydoğu kesiminde hükümet taraftarları ile muhalif aşiretler arasında çatışmalar halen devam etmekteydi (Milliyet, 8 Ağustos 1958: 5). General Şihab'ın halkı silahsızlandırma çabası sürerken Beyrut'ta yine şiddet olayları artmıştı (Cumhuriyet, 9 Ağustos 1958: 1; Milliyet, 9 Ağustos 1958: 5). Cumhurbaşkanı Şem'un'un mensup olduğu partinin üç icra komite üyesinin Raşaya'da öldürülmesi (Cumhuriyet, 11 Ağustos 1958: 3) ve Cumhurbaşkanı Şem'un'a sarayda bir suikast girişiminde bulunulması ülkede gerginliğin artmasına yol açmıştı (Milliyet, 16 Ağustos 1958: 3).

Muhalefet liderleri, General Şihab'a desteklerini bildirmekle beraber ABD kuvvetlerinin Lübnan'dan çekilmesi konusunda hemfikir ve ısrarcıydı (Cumhuriyet, 27 Ağustos 1958: 3). Ülkede karışıklıklar devam etmekteydi ve muhaliflerin kontrolü altındaki Başura semtinde Başbakan Sulh'a ait ev dinamitle havaya uçurulmuştu. Yine Beyrut'ta yer yer çatışmalar yaşanmaktaydı (Milliyet, 1 Eylül 1958: 1). Bir taraftan çatışmaların sona erdirilmesi için çaba gösterilirken diğer taraftan çatışmaların yaşanması muhalif liderler arasında bir fikir birliğinin tam olarak oluşmadığı ve anlaşmazlıkların devam ettiğini göstermektedir (Milliyet, 3 Eylül 1958: 5).

General Şihab'ın toplumu silahsızlandırma çabasının yeterli olamayacağını düşünen halk bu konuda endişeye kapılmıştı (Vakit, 6 Eylül 1958: 1). Ancak Baalbek'i çevreleyen ve muhaliflerin kontrolü altındaki mıntıkada 17 aşiret liderinin bir araya gelerek General Şihab'a desteklerini bildirmesi, halkın silahsızlanma konusundaki endişelerini azaltmıştı. Ülkede iyimser havanın oluşmaya başlamasıyla birlikte hayat normale dönmeye başlamış ve Beyrut'ta işyerlerin kepenkleri açılmaya başlamıştı (Milliyet, 10 Eylül 1958: 5).

Cumhurbaşkanlığını devralmasına sayılı günler kala General Şihab ülkede oluşabilecek provokasyonları önlemeye yönelik girişimlerde bulunmuştu. Lübnan ordusuna mensup bazı subayların kendisine karşı bir komplo hazırlığı içerisinde olduğu gerekçesiyle, Cumhurbaşkanı Şem'un yanlısı, üç yüksek rütbeli subayı tutuklatmıştı (Cumhuriyet, 19 Eylül 1958: 3). Bu sırada Başbakan Sulh Beyrut'taki evinden ABD'ye ait bir helikopterle Türkiye'ye gitmişti. Türkiye'de açıklamalarda bulunan Başbakan Sulh, görev süresinin sona ermesine sayılı günler kala ülkesinden ayrılma nedeninin provokasyonlara fırsat vermemek olduğunu ifade etmişti. Açıklamasının devamında son ana kadar meşru hükümetin başbakanı olarak kalacağını, ülkedeki durum düzelenene kadar Lübnan'a tekrar dönmeyeceğini ve mücadelesini dışardan yürüteceğini açıklamıştı (Akşam, 21 Eylül 1958: 1, 5; Milliyet, 21 Eylül 1958: 1,5; Hürriyet, 21 Eylül 1958: 1, 5). Belirtmek gerekir ki Başbakan Sulh⁴ Türkiye'ye gelmeden önce daha sonra Cumhurbaşkanı Şem'un'a verilmek üzere istifasını hazırlamıştı (Cumhuriyet, 23 Eylül 1958: 1, 3; Vakit, 23 Eylül 1958: 1).

Başbakan Sulh'un Beyrut'tan ayrılması ülkede gerginliklere neden olmuştu. Şehrin birçok yerinde Cumhurbaşkanı Şem'un taraftarı bazı tanınmış kişiler kaçırılmıştı (Ulus, 21 Eylül 1958: 1, 3). Muhaliflerin kaçırdığı iddia edilen gazeteci Fu'ad Haddad'ın bütün aramalara rağmen

⁴ Türkiye'de on gün kadar bir süre İstanbul'da kalmış ve daha sonra buradan ayrılarak Roma'ya gitmişti (Milliyet, 21 Eylül 1958: 1; Milliyet, 22 Eylül 1958: 1; Cumhuriyet, 22 Eylül 1958: 1,5; Milliyet, 4 Ekim 1958: 5).

bulunamamasından dolayı Falanj Partisi Başkanı Pierre Cemayel taraftarlarına umumi grev çağrısında bulunmuş ve bu çağrıyla birlikte Beyrut'ta gerginlikler artmıştı. Bu sırada General Şihab başta Canbulat olmak üzere birçok muhalif liderlerle görüşmüş ve gerginliklerin daha da artmasını engellemeye çalışmıştı (Vakit, 22 Eylül 1958: 1, 2; Milliyet, 22 Eylül 1958: 5).

Cumhurbaşkanlığı görevini 23 Eylül'de devralan Şihab, ülkede hiçbir ayırım gözetmeksizin halkın silahsızlandırılması, gerginliğin azaltılması ve yabancı kuvvetlerin ülkeden çekilmesi için gereken çabayı harcayacağını dile getirmiş ve Lübnan halkına iç savaşın sona erdirilmesi çağrısında bulunmuştu (Milliyet, 24 Eylül 1958: 3; Cumhuriyet, 24 Eylül 1958: 3; Akşam, 24 Eylül 1958: 1; Hürriyet, 24 Eylül 1958: 1). Bu çağrının bir gereği olarak Beyrut'ta silah taşıma yasaklanmış ve bu yasak daha önce silah taşıma izni olanları da kapsamaktaydı. Ayrıca güvenlik güçlerine sokakta silah taşıyan her vatandaşa gerekli müdahalede bulunmak üzere tam yetki verilmişti (Vakit, 25 Eylül 1958: 1).

Bu arada Cumhurbaşkanı Şihab muhalif liderlerden Reşid Karami'ye yeni kabineyi kurma görevi vermişti. Karami başkanlığında kurulan yeni kabinede eski Cumhurbaşkanı Şem'un ve Başbakan Sulh taraftarlarına yer verilmemiş, kabineye 4 muhalif ve 3 tarafsız üye alınmıştı. Nasır'a sempatisi olduğu bilinen Başbakan Karami, Dahiliye ve müdafaa gibi iki önemli bakanlığı uhdesine almıştı. Hariciye Vekilliğine Sulh hükümetinin dış politikasını şiddetle eleştiren Filip Takla getirilmişti. Bu arada belirtmek gerekir ki yeni kabinenin milletvekili üyeleri sadece Karami ve Takla'ydı. Maarif ve Sıhhat Vekilliğine Muhammed Safyeddin, Maliye Vekilliğine Refik Naca, İktisat ve İstihbarat Vekilliğine Şarl Helu, Adalet ve Çalışma Vekilliğine Josef Sauda, Nafia, Münakalât ve Plânlaştırma Vekilliğine Falid Trad, Ziraat ve P.T.T. Vekilliğine Fu'ad Nacar getirilmişti. Kabinenin mezhepsel dağılımı şöyleydi; Karami ve Naca Sünni Müslüman, Helu ve Sauda Maruni, Takla Katolik Rum, Seyfeddin Şii ve Tradi ise Ortodoks Rum'du. Karami hükümeti çalışmalarına başlarken bazı siyasi parti liderleri "Yeni kabine Nâsır taraftarıdır, biz böyle bir hükümet istemiyoruz" şeklinde tavır göstermişti (Cumhuriyet, 26 Eylül 1958: 1, 5; Milliyet, 26 Eylül 1958: 3; Hürriyet, 26 Eylül 1958: 1,5).

Yeni kabineye özellikle eski Cumhurbaşkanı Şem'un'un destekçileri tarafından sert tepki gösterilmekteydi. Falanj Parti mensuplarının Karami aleyhinde gösterilere başlaması üzerine bu sırada silahlarını bırakmaya hazırlanan muhalif liderler kontrolleri altındaki Basta mahallesinde muhalif lider Selam'ın evinde bir toplantı gerçekleştirmiş ve bu toplantıda silahlarını bırakmama kararı almıştı (Cumhuriyet, 27 Eylül 1958: 1, 3; Vakit, 27 Eylül 1958: 1, 2). Beyrut'ta olaylar devam etmekteydi ve bu kez Falanj Parti mensuplarıyla hükümet kuvvetleri arasında çatışmalar yaşanmaktaydı (Milliyet, 28 Eylül 1958: 1; Milliyet, 4 Ekim 1958: 5; Hürriyet, 7 Ekim 1958:1). Falanjistler tarafından başlatılan grev ilk defa büyük çapta çatışmalara yol açmıştı (Milliyet, 8 Ekim 1958: 3). Cumhurbaşkanı Şihab, Müslüman Karami'nin siyasetine muhalif olan eski Cumhurbaşkanı Şem'un'un taraftarı Hristiyan Arapların grevini kontrol altına alamamaktaydı (Milliyet, 9 Ekim 1958: 2).

Lübnan parlamentosunda bulunan 66 milletvekilinden 31'i Karami kabinesine güvenoyu vermeyeceklerini açıklamaları üzerine Karami hükümet kurma görevinden çekilmek zorunda kalmıştı. Bunun üzerine Cumhurbaşkanı Şihab yeni bir kabine kurması için Başbakanlık Müsteşarı Nâzım Akkari'yi görevlendirmişti (Cumhuriyet, 10 Ekim 1958: 1; Milliyet, 9 Ekim 1958: 5; Milliyet, 10 Ekim 1958: 1). Cumhurbaşkanı Şihab birbirleriyle mücadele halinde olan siyasi parti liderleriyle görüşmüş ve bunların Akkari tarafından kurulan askeri hükümeti kabul etmelerini sağlamaya çalışmıştı (Akşam, 11 Ekim 1958: 1).

Bu arada ülkede karışıklıklar devam etmekteydi. Eski Başbakan Sulh'un kuzeni Vahid Sulh Beyrut'ta yaşanan çatışmalarda yaşamını yitirmişti (Milliyet, 14 Ekim 1958: 1). Daha sonra yeni hükümet kurulunca ülkede sükûnet oluşmaya başlamış (Milliyet, 16 Ekim 1958: 5) Ekim ayının sonuna doğru artık Beyrut'taki Falanjistlerin grevi bitme noktasına gelmişti (Vakit, 26 Ekim 1958: 1). Lübnan'da hayatın normale dönmeye başlamasıyla birlikte ABD buraya göndermiş olduğu

askerlerini çekmeye başlamıştı. ABD'nin buradaki asker sayısı Ağustos'ta 14 bin dolaylarındaydı. Eylül'de bu askerlerin tahliyesine başlanmış (Ulus, 29 Eylül 1958: 1, 3; Milliyet, 5 Ekim 1958: 5) Ekim ayının sonunda 6 gemilik son kuvvetlerin Beyrut limanından ayrılmasıyla ABD'nin Lübnan'daki kuvvetlerinin tahliyesi tamamlanmıştı (Cumhuriyet, 26 Ekim 1958: 3).

Sonuç

1958 Lübnan Krizi, Ortadoğu ülkelerinde derin bir endişe yaratmıştır. Bölgedeki birçok ülke gibi Türkiye de krizi yakından takip etmiştir. Krizin başından sonuna kadar Lübnan'da yaşanan olaylar Türkiye'nin ulusal gazetelerine yansımıştır. Cumhurbaşkanı Kamil Şem'un iktidarının özellikle son iki yılında yönetimde akraba ve zümre hâkimiyetinin artması toplumun önemli bir kısmında rahatsızlık yaratmıştır. Gergin ve sancılı geçen 1957 genel seçimleri sonuçları itibarıyla da tartışmalı olmuştur. Bununla ilintili olarak Cumhurbaşkanı Şem'un aynı göreve bir dönem daha seçilme çabasına girmesi ülkeyi istikrarsızlığa sürüklemiştir. Siyasi, sosyal ve ekonomik nedenlerin yanı sıra bir de Ortadoğu'daki gelişmeler özellikle BAC'ın kuruluşu ve tahriki Lübnan'ın fay hatlarını harekete geçirmiştir. Muhalefet liderleri her ne kadar kendi aralarında fikir ayrılıklarına sahip olsa da umumi grev konusunda amaç birliği yapmış ve halkı sokağa çekebilmiştir. Ülkede aylarca süren çatışma ortamına ABD'nin fiili müdahalesiyle çatışmalar had safhaya ulaşmış ve ilerleyen süreçte umumi grevin tarafları değişmiştir.

Bilindiği üzere Lübnan toplumu Ulusal Pakt ile mezhepsel ayrılıklarını korumuş ve yönetsel olarak topluluklar bir uzlaşmaya varmıştı. Ancak 1958 buhranı ile birlikte Ulusal Pakt ile oluşan uzlaşma zemininin toplumun kılcal damarlarında hissedilmediği ve paktın ne kadar hassas bir dengede olduğunu göstermektedir. Ayrıca toplumun bir kısmının ülkenin Arap/Batı dünyasıyla yakın ilişkiler kurması gerektiği konusunda bir ikilem yaşamaya devam ettiği anlaşılmaktadır. Son tahlilde ülkedeki topluluklar Cumhurbaşkanı Fu'ad Şihab'ın şahsında ayrılıkçı düşüncelerini bir kenara bırakarak ve ülkedeki yabancı müdahalesini ret ederek Lübnan çatısı altında Ulusal Paktı muhafaza etme dirayetini göstermiştir.

Kaynakça

- Akşam, 2 Şubat 1958.
- Akşam, 11 Mayıs 1958.
- Akşam, 14 Mayıs 1958.
- Akşam, 15 Mayıs 1958.
- Akşam, 16 Mayıs 1958.
- Akşam, 17 Mayıs 1958.
- Akşam, 19 Mayıs 1958.
- Akşam, 20 Mayıs 1958.
- Akşam, 21 Mayıs 1958.
- Akşam, 23 Mayıs 1958.
- Akşam, 26 Mayıs 1958.
- Akşam, 27 Mayıs 1958.
- Akşam, 26 Haziran 1958.
- Akşam, 3 Temmuz 1958.

Akşam, 4 Temmuz 1958.
Akşam, 16 Temmuz 1958.
Akşam, 22 Temmuz 1958.
Akşam, 27 Temmuz 1958.
Akşam, 1 Ağustos 1958.
Akşam, 3 Ağustos 1958.
Akşam, 21 Eylül 1958.
Akşam, 24 Eylül 1958.
Akşam, 11 Ekim 1958.
Cumhuriyet, 28 Mayıs 1957.
Cumhuriyet, 9 Haziran 1957.
Cumhuriyet, 10 Haziran 1957.
Cumhuriyet, 17 Haziran 1957.
Cumhuriyet, 18 Haziran 1957.
Cumhuriyet, 27 Haziran 1957.
Cumhuriyet, 13 Temmuz 1957.
Cumhuriyet, 14 Temmuz 1957.
Cumhuriyet, 2 Şubat 1958.
Cumhuriyet, 11 Mayıs 1958.
Cumhuriyet, 12 Mayıs 1958.
Cumhuriyet, 14 Mayıs 1958.
Cumhuriyet, 15 Mayıs 1958.
Cumhuriyet, 22 Mayıs 1958.
Cumhuriyet, 23 Mayıs 1958.
Cumhuriyet, 31 Mayıs 1958.
Cumhuriyet, 7 Haziran 1958.
Cumhuriyet, 13 Haziran 1958.
Cumhuriyet, 17 Haziran 1958.
Cumhuriyet, 22 Haziran 1958.
Cumhuriyet, 12 Temmuz 1958.
Cumhuriyet, 16 Temmuz 1958.
Cumhuriyet, 18 Temmuz 1958.
Cumhuriyet, 19 Temmuz 1958.
Cumhuriyet, 23 Temmuz 1958.
Cumhuriyet, 27 Temmuz 1958.

Cumhuriyet, 1 Ağustos 1958.
Cumhuriyet, 9 Ağustos 1958.
Cumhuriyet, 11 Ağustos 1958.
Cumhuriyet, 27 Ağustos 1958.
Cumhuriyet, 19 Eylül 1958.
Cumhuriyet, 22 Eylül 1958.
Cumhuriyet, 23 Eylül 1958.
Cumhuriyet, 24 Eylül 1958.
Cumhuriyet, 26 Eylül 1958.
Cumhuriyet, 27 Eylül 1958.
Cumhuriyet, 10 Ekim 1958.
Cumhuriyet, 26 Ekim 1958.
Hürriyet, 3 Şubat 1958.
Hürriyet, 12 Mayıs 1958.
Hürriyet, 14 Mayıs 1958.
Hürriyet, 15 Mayıs 1958.
Hürriyet, 19 Mayıs 1958.
Hürriyet, 23 Mayıs 1958.
Hürriyet, 24 Mayıs 1958.
Hürriyet, 26 Mayıs 1958.
Hürriyet, 27 Mayıs 1958.
Hürriyet, 8 Temmuz 1958.
Hürriyet, 12 Temmuz 1958.
Hürriyet, 16 Temmuz 1958.
Hürriyet, 17 Temmuz 1958.
Hürriyet, 20 Temmuz 1958.
Hürriyet, 30 Temmuz 1958.
Hürriyet, 1 Ağustos 1958.
Hürriyet, 5 Ağustos 1958.
Hürriyet, 21 Eylül 1958.
Hürriyet, 24 Eylül 1958.
Hürriyet, 26 Eylül 1958.
Hürriyet, 7 Ekim 1958.
Milliyet, 31 Mayıs 1957.
Milliyet, 4 Haziran 1957.

Milliyet, 5 Haziran 1957.
Milliyet, 14 Temmuz 1957.
Milliyet, 6 Kasım 1957.
Milliyet, 3 Şubat 1958.
Milliyet, 9 Mayıs 1958.
Milliyet, 11 Mayıs 1958.
Milliyet, 13 Mayıs 1958.
Milliyet, 14 Mayıs 1958.
Milliyet, 15 Mayıs 1958.
Milliyet, 16 Mayıs 1958.
Milliyet, 18 Mayıs 1958.
Milliyet, 19 Mayıs 1958.
Milliyet, 20 Mayıs 1958.
Milliyet, 23 Mayıs 1958.
Milliyet, 26 Mayıs 1958.
Milliyet, 27 Mayıs 1958.
Milliyet, 2 Haziran 1958.
Milliyet, 12 Haziran 1958.
Milliyet, 15 Haziran 1958.
Milliyet, 17 Haziran 1958.
Milliyet, 26 Haziran 1958.
Milliyet, 2 Temmuz 1958.
Milliyet, 3 Temmuz 1958.
Milliyet, 4 Temmuz 1958.
Milliyet, 8 Temmuz 1958.
Milliyet, 14 Temmuz 1958.
Milliyet, 16 Temmuz 1958.
Milliyet, 17 Temmuz 1958.
Milliyet, 18 Temmuz 1958.
Milliyet, 20 Temmuz 1958.
Milliyet, 30 Temmuz 1958.
Milliyet, 1 Ağustos 1958.
Milliyet, 3 Ağustos 1958.
Milliyet, 4 Ağustos 1958.
Milliyet, 8 Ağustos 1958.

Milliyet, 9 Ağustos 1958.
Milliyet, 16 Ağustos 1958.
Milliyet, 1 Eylül 1958.
Milliyet, 3 Eylül 1958.
Milliyet, 10 Eylül 1958.
Milliyet, 21 Eylül 1958.
Milliyet, 21 Eylül 1958.
Milliyet, 22 Eylül 1958.
Milliyet, 24 Eylül 1958.
Milliyet, 26 Eylül 1958.
Milliyet, 28 Eylül 1958.
Milliyet, 4 Ekim 1958.
Milliyet, 5 Ekim 1958.
Milliyet, 8 Ekim 1958.
Milliyet, 9 Ekim 1958.
Milliyet, 10 Ekim 1958.
Milliyet, 14 Ekim 1958.
Milliyet, 16 Ekim 1958.
Ulus, 2 Şubat 1958.
Ulus, 12 Mayıs 1958.
Ulus, 14 Mayıs 1958.
Ulus, 15 Mayıs 1958.
Ulus, 19 Mayıs 1958.
Ulus, 20 Mayıs 1958.
Ulus, 2 Temmuz 1958.
Ulus, 3 Temmuz 1958.
Ulus, 4 Temmuz 1958.
Ulus, 12 Temmuz 1958.
Ulus, 16 Temmuz 1958.
Ulus, 17 Temmuz 1958.
Ulus, 18 Temmuz 1958.
Ulus, 19 Temmuz 1958.
Ulus, 20 Temmuz 1958.
Ulus, 22 Temmuz 1958.
Ulus, 24 Temmuz 1958.

Ulus, 26 Temmuz 1958.
Ulus, 30 Temmuz 1958.
Ulus, 30 Temmuz 1958.
Ulus, 1 Ağustos 1958.
Ulus, 1 Ağustos 1958.
Ulus, 21 Eylül 1958.
Ulus, 29 Eylül 1958.
Vakit, 2 Şubat 1958.
Vakit, 10 Mayıs 1958.
Vakit, 13 Mayıs 1958.
Vakit, 14 Mayıs 1958.
Vakit, 15 Mayıs 1958.
Vakit, 17 Mayıs 1958.
Vakit, 20 Mayıs 1958.
Vakit, 24 Mayıs 1958.
Vakit, 26 Mayıs 1958.
Vakit, 27 Mayıs 1958.
Vakit, 13 Haziran 1958.
Vakit, 26 Haziran 1958.
Vakit, 4 Temmuz 1958.
Vakit, 12 Temmuz 1958.
Vakit, 16 Temmuz 1958.
Vakit, 17 Temmuz 1958.
Vakit, 20 Temmuz 1958.
Vakit, 24 Temmuz 1958.
Vakit, 30 Temmuz 1958.
Vakit, 30 Temmuz 1958.
Vakit, 1 Ağustos 1958.
Vakit, 6 Eylül 1958.
Vakit, 22 Eylül 1958.
Vakit, 23 Eylül 1958.
Vakit, 25 Eylül 1958.
Vakit, 27 Eylül 1958.
Vakit, 26 Ekim 1958.

EKLER

Cemal Abdülnasır'ın Resimlerinin Asıldığı Beyrut Sokaklarında Bir Fotoğraf

Kaynak: Ulus, 19 Mayıs 1958: 1.

Patlamaların Olduğu Beyrut'tan Bir Fotoğraf

Kaynak: Hürriyet, 16 Temmuz 1958: 1.

ABD Kuvvetleri'nin Lübnan'a Girişini Gösteren Fotoğraf

Kaynak: Hürriyet, 20 Temmuz 1958: 1.